

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ

Ο Κυριάκος Χαραλαμπίδης γεννήθηκε στην Κύπρο το 1940. Σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Παρακολούθησε μαθήματα Θεάτρου στην Αθήνα και ειδικεύτηκε σε θέματα Ραδιοφωνίας στο Μόναχο. Εργάστηκε ως φιλόλογος στη Μέση Εκπαίδευση και για τρεις δεκαετίες στο Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου, απ' όπου αφυπηρέτησε ως Διευθυντής Ραδιοφωνίας.

Εξέδωσε δώδεκα ποιητικές συλλογές: «**Πρώτη Πηγή**» (Αθήνα 1961), «**Η Άγνοια του Νερού**», με πρόλογο Τ.Κ. Παπατσώνη (Ίκαρος, Αθήνα 1967), «**Το Αγγείο με τα Σχήματα**» (Λευκωσία 1973), «**Αχαιών Ακτή**» (Λευκωσία 1977 – Άγρα, Αθήνα 2003), «**Αμμόχωστος Βασιλεύουσα**» (Ερμής, Αθήνα 1982 – Άγρα, Αθήνα 1997) – οι τρεις τελευταίες συλλογές τιμήθηκαν με το Κρατικό Βραβείο Ποίησης της Κύπρου –, «**Θόλος**» (Ερμής, Αθήνα 1989 – Άγρα, Αθήνα 1998, Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών), «**Μεθιστορία**» (Άγρα, Αθήνα 1995, Κρατικό Βραβείο Ποίησης της Ελλάδας), «**Δοκίμιν**» (Άγρα, Αθήνα 2000), «**Αιγιαλούσης Επίσκεψις**» (Άγρα, Αθήνα 2003), «**Κυδώνιον Μήλον**» (Άγρα, Αθήνα 2006), «**Ίμερος**» (Μεταίχμιο, Αθήνα 2012), «**Στη γλώσσα της υφαντικής**» (Μεταίχμιο, Αθήνα 2013).

Το 1997 κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Άγρα, σε δική του μετάφραση και εισαγωγή, το βιβλίο «**Ρωμανού του Μελωδού: Τρεις Ύμνοι**» (Βραβείο Ελληνικής Εταιρείας Μεταφραστών Λογοτεχνίας). Επίσης το 2009 κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Άγρα σε δύο τόμους η συλλογή δοκιμίων του «**Ολισθηρός Ιστός**» (Δοκίμια, Μελέτες, Άρθρα, Συνεντεύξεις) και το 2010 κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Μεταίχμιο, στη σειρά «**Μια πόλη στη λογοτεχνία**», η επιλογή κειμένων που επιμελήθηκε για τη Λευκωσία.

Το 1998 τιμήθηκε με το Διεθνές Έπαθλο Καβάφη στην Αίγυπτο. Το 2003 η Ακαδημία Αθηνών του απένειμε το Βραβείο Κώστα και Ελένης Ουράνη για το σύνολο του ποιητικού του έργου. Το 2006 του απονεμήθηκε το Βραβείο Πολιτιστικής Προσφοράς Τεύκρου Ανθία – Θεοδότη Πιερίδη. Το 2007 τιμήθηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία με το Αριστείο Γραμμάτων, Τεχνών και Επιστημών. Το 2013 αναγορεύτηκε Επίτιμος Διδάκτωρ του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών και εξελέγη αντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Αθηνών στον κλάδο Λογοτεχνίας (Ποίησης) στην Τάξη των Γραμμάτων και των Καλών Τεχνών.

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ:

Η αναγνώρισή του Κυριάκου Χαραλαμπίδη είναι διεθνής και τούτο αποδεικνύεται και από τις μεταφράσεις των ποιημάτων του, που κυκλοφορούν ήδη σε δώδεκα αυτοτελείς εκδόσεις (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, σουηδικά, βουλγαρικά και αλβανικά). Το έργο του έτυχε τιμητικών εκδηλώσεων κατά τις οποίες προσκλήθηκε από τα Πανεπιστήμια Harvard, Oxford, Columbia, Princeton (ως Poet-in-Residence το 1997), Αθηνών και άλλα.

Το εύρος της ποιητικής του καταξίωσης γίνεται καταφανέστερο και από τα αφιερωματικά σ' αυτόν περιοδικά («**Η Λέξη**», «**Θέματα Λογοτεχνίας**», «**Πόρφυρας**», «**Πάροδος**» κ.ά.), αλλά και από τις επιμέρους μονογραφίες που κυκλοφόρησαν σε βιβλία από διακεκριμένους ελληνιστές. Το βιβλίο του Θεοδότη Πυλαρινού «**Μεθιστορία: μύθος και ιστορία στην ποίηση του Κυριάκου Χαραλαμπίδη**»,

(Ηρόδοτος, Αθήνα 2007), συμπεριελήφθη στην εξεταστέα ύλη του μαθήματος Νεοελληνικής Λογοτεχνίας του Τμήματος Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου και του Παιδαγωγικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Αιγαίου). Η δίτομη επίσης συλλογή δοκιμίων του Κυριάκου Χαραλαμπίδη με τίτλο «Ολισθηρός Ιστός» αποτέλεσε διδακτέο βιβλίο στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ποιήματά του περιλαμβάνονται επίσης στα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας που διδάσκονται σε όλες τις βαθμίδες της Στοιχειώδους και Μέσης Εκπαίδευσης σε Ελλάδα και Κύπρο.

Προσθέτουμε ακόμα τ' αφιερωμένα σ' αυτόν ντοκιμαντέρ: «**Κυριάκος Χαραλαμπίδης, ένας Έλληνας ποιητής**» σε σκηνοθεσία Ηλία Δημητρίου (ΕΤ1, 2007) από την σειρά «Παρασκήνιο» και το αγγλόγλωσσο «**In the Waters of Cyprus: The Poet Kyriakos Charalambides**», επίσης σε σκηνοθεσία Ηλία Δημητρίου (Παραγωγή: Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών της Κυπριακής Δημοκρατίας, 2009).

Την εικόνα του Χαραλαμπίδη συμπληρώνουν οι ψηφιακοί δίσκοι «**Ο Κυριάκος Χαραλαμπίδης διαβάζει Χαραλαμπίδη**» (46 επιλεγμένα ποιήματα από το ποιητικό του έργο, LYRA, 2009) και «**Κυριάκος Χαραλαμπίδης, Ποιήματα (1964 – 2005)**» σε επιμέλεια και ανάγνωση ποιημάτων από τον ηθοποιό Κυριάκο Ευθυμίου.

Το «Θέατρο Ένα» της Λευκωσίας ανεβάζει το 1993, σε σκηνοθεσία Φώτου Φωτιάδη και μουσική Μάριου Τόκα, το θεατρικό δρώμενο «**Αμμόχωστος Βασιλεύουσα**» που βασίζεται στην ομότιπλη συλλογή και σε ορισμένα ποιήματα από τον «Θόλο». Τα μελοποιημένα ποιήματα κυκλοφορούν το 2001 σε ψηφιακό δίσκο (MINOS – EMI), ο οποίος περιέχει και απαγγελίες ποιημάτων από τον ποιητή. Παράλληλα γίνονται κινηματογραφικό ντοκιμαντέρ σε σκηνοθεσία Γιάννη Ιωάννου. Το 2007 ανεβαίνει το θεατρικό δρώμενο «**Του Έρωτα και του μύθου**», βασισμένο σε 16 ποιήματά του, σε σκηνοθεσία Φώτου Φωτιάδη.

Ποιήματά του μελοποιήθηκαν και από τον Χρυσόστομο Σταμούλη για το ντοκιμαντέρ «Καππαδοκία», τα οποία κυκλοφόρησαν και σε ψηφιακό δίσκο με τίτλο «**...Και τα μάτια τους στάζουν Καππαδοκία**». Έγραψε επίσης στίχους για το σκηνικό ανέβασμα του έργου του Λόρκα «Το Σπίτι της Μπερνάντας Άλμπα», που μελοποίησε ο Νότης Μαυρουδής. Ποιήματά του έχουν επίσης μελοποιηθεί από τον Μιχάλη Χριστοδουλίδη, τον Κωνσταντίνο Στυλιανού, τον Γιώργο Θεοφάνους, το συγκρότημα Ρόδο του Ανέμου, τον Αλέξανδρο Χάχαλη, τον Γιώργο Καλογήρου, την Τζωρτζίνα Στρατή και τον Χρίστο Λοϊζίδη, τον Σάββα Σάββα, τον Μάριο Μελετίου.

ΜΕΛΕΤΕΣ — ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ:

Περιοδικό «Θέματα Λογοτεχνίας», τεύχος 12, Ιούλιος - Οκτώβριος '99

Περιοδικό «Η λέξη», τεύχος 163, Μάιος – Ιούλιος 2001

Μιχάλη Τσιανίκα: «Το όνομα της Αμμοχώστου» (Μια κριτική προσέγγιση στην «Αμμόχωστο Βασιλεύουσα»), Ίνδικτος, Αθήνα 2003

Θεοδόσης Πυλαρινός: «Μεθιστορία» (Μύθος και Ιστορία στην ποίηση του Κυριάκου Χαραλαμπίδη), Ηρόδοτος, Αθήνα 2007

Περιοδικό «Πόρφυρας», τεύχος 124, Κέρκυρα, Ιούλιος- Σεπτέμβριος 2007

Θεοδόσης Πυλαρινός «Για τον Χαραλαμπίδη – Κριτικά κείμενα» (Εισαγωγή, ανθολόγηση), Εκδόσεις Αιγαίον, Λευκωσία 2009

Theodosios Pylarinos: «Kyriakos Charalambides, an introduction to his poetry» (CYPRUS PEN, Nicosia 2009)

Περιοδικό «Πάροδος», τεύχος 37, Λαμία, Ιούλιος 2010

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ:

«Τα ποιήματα του Κ. Χαραλαμπίδη μόνα τους καταβοούν τα χαρίσματά τους, δωρεά άνωθεν... Η επιγραμματικότητα τού είναι γενική αρετή ἄ απόδειξη άρτιας τεχνικής, ή σύμπτυξη εικόνων, αισθήσεων και εννοιών, η σύντμηση στο τεχνικά απαραίτητο. Τέτοιες αρετές που πετυχαίνουν τέτοια άρτια καλλιτεχνικά αποτελέσματα, μαρτυρούν την ολοκληρωμένη γλωσσική καλλιέργεια του ποιητή και την οικείωσή του με όλα τ' αλληλοδιάδοχα επιστρώματα της προαιώνιας λαλιάς μας αλλά και την προσέγγισή του σε ξενόγλωσσες γραμματείες. [...] Ο Χαραλαμπίδης ζωογονεί την μαρασμένη και ασθενούσα νεοελληνική Ποίηση. Της ξαναδίνει με το πρέπον δέος το μεγάλο της ηθικό θεμέλιο, έναν νέο και σφριγηλόν Ουμανισμό».

*Τ. Κ. Παπατσώνης
(Πρόλογος στην «Άγνοια του Νερού», 1967)*

«Λογικά, η Κύπρος απομένει ο μόνος εξωελλαδικός χώρος από τον οποίο πια μπορούμε να προσδοκούμε μίαν άμεση ανανέωση της ποιητικής μας – ανανέωση ανάλογη με κείνες τις οποίες προσέφεραν κατά καιρούς στον νεότερον Ελληνισμό η Κρήτη, τα Εφτάνησα, η Αλεξάνδρεια, η Μικρασία [...] Οι βασικές αρετές του Κύπριου τεχνίτη πιστεύω πως έχουν σημαντικά στερεωθεί και πλουτιστεί. Η ήδη ζηλευτή επιγραμματικότητά του σαν να αποκτά ειδικότερο βάρος... Το χιούμορ του έχει ασφαλώς κερδίσει σε άνεση και ευρωστία... Τούτη η νέα εκφραστική ευλυγισία τον σπρώχνει όχι σε πνευματώδεις ακροβασίες μα σε πνευματικές τόλμες σχεδόν ασύλληπτες για έναν ορθόδοξο πιστό».

*Γ. Π. Σαββίδης
(«Το Βήμα», 26.8.1973)*

«... Ο Κυριάκος Χαραλαμπίδης έχει περάσει, από καιρό, το κατώφλι του καλού ποιητή· έχει, επίσης, κατακτήσει μία από τις αδιαφιλονίκητες πρώτες θέσεις ανάμεσα στους ποιητές της γενιάς του και όλου του ελληνισμού. Και δεν θα πούμε τίποτε το τολμηρό ή αναπόδεικτο, αν δεχτούμε, με ανεπιφύλακτη συγκίνηση, ευγνωμοσύνη και αίσθημα δικαιοσύνης, ότι η «Αμμόχωστος Βασιλεύουσα» είναι το αρτιότερο ελληνικό ποιητικό βιβλίο του 1982».

*Γιώργος Κεχαγιόγλου
(«Διαβάζω», τεύχος 62, 9.2.1983)*

«Θα ἔλεγες πως δεν μπορούν να γραφτούν πια σήμερα, ποιήματα με τέτοιο άρωμα σοφίας, εκπληκτική πρωτοτυπία αντίληψης και πέρα ως πέρα παρθενική λεκτική διατύπωση. Τίποτα έτοιμο εισπραγμένο από το σωρό· ούτε δυο λέξεις ταιριασμένες

με τον τρόπο που έχεις συνηθίσει να τις ακούς ή να τις διαβάζεις. Αυτός εδώ ο ποιητής φτιάχνει πράγματι τον κόσμο αποξαρχής εφευρίσκοντας μια καινούργια ποιητική γλώσσα, σα ν' αντικρίζει για πρώτη ή πολλοστή φορά τα πράγματα και τους συνδυασμούς τους. Η φύση αυτής της ποιητικής προσφέρεται σε συνεχείς μυθοποιήσεις και αινιγματικούς χρησμούς απ' όπου αναδύεται μια συνταρακτική αίσθηση της σύγχρονης ελληνικής πραγματικότητας».

*Νόρα Αναγνωστάκη
(«Χρονικό '73»)*

«Η ποιητική συλλογή «Αμμόχωστος Βασιλεύουσα», δεν έχει ακόμη κριθεί ή μελετηθεί στο βαθμό που της αξίζει. Κι ωστόσο πρόκειται για ένα έργο ισάξιο, κατά την κρίση μου, με τα καλύτερα συνθετικά έργα που έχει δώσει ο σύγχρονος ελληνικός ποιητικός λόγος και στα οποία αποφασιστικό ρόλο παίζει το θέμα της ιστορικής ή και εθνικής παραμέτρου — εννοώ έργα όπως, λ.χ., οι «Ελευθεροί Πολιορκημένοι» του Σολωμού, το «...Κύπρον, ού μ' εθέσπισεν...» του Σεφέρη, το «Άξιον Εστί» του Ελύτη, το «Η καταστροφή της Μήλος» του Ρίτσου, το «Τρίτο Γράμμα στη Μητέρα» του Μόντη ή ο «Νεκρόδειπνος» του Σινόπουλου».

*Μιχάλης Πιερής
(«Από το μερτικόν της Κύπρου»)
Καστανιώτης 1981*

«Μερικοί ποιητές είναι καλοί. Και μάλιστα δεν έχω καμία αντίρρηση να τους παραδεχτώ όταν είναι αρκετά καλοί. Λόγου χάριν θαυμάζω πολύ έναν Κύπριο ποιητή, τον Κυριάκο Χαραλαμπίδη. Πρόκειται για μεγάλο ποιητή! Από τους εδώ που ζουν στην Ελλάδα, δεν είμαι και πολύ ευχαριστημένος, αλλά δεν είναι και για τα σκουπίδια. Κάτι σώζεται κι από αυτουούς».

*Ντίνος Χριστιανόπουλος
(«Ο Φιλελεύθερος», 4.5.2014)*

«Η σοφία με διακριτικότητα περιφέρεται σε όλη την ποίησή του, χωρίς να την επιβαρύνει με διδακτισμό [...]. Η φωνή του δικαίως χαρακτηρίζεται ως μια από τις πιο διαπεραστικές φωνές της σύγχρονης λογοτεχνίας. Είναι προσωπική, διακριτή φωνή, αμέσως αναγνωρίσιμη ότι είναι δική του και ούτε καν μακρινά συγγενική με κανενός άλλου ποιητή τη φωνή [...]. Αναγνωρισμένος ο Κυριάκος Χαραλαμπίδης ως ο σύγχρονος εθνικός ποιητής της γενιάς του στον κυπριακό χώρο. Αλλά και διαπεραστικός ποιητής και στον ελληνικό χώρο, αφού δικαιοτάτα έχει δοθεί στην ποίησή του και το προφορικό παράσημο της λαμπερής ελληνικότητας [...]. Είναι άριστος σκοπευτής του απροόπτου, επιδέξια εξαλείφει την οξύτητα με μια λυρική τρυφερότητα η οποία ενθαρρύνει την αντοχή να συνεχίσει να υπάρχει».

*Κική Δημουλά
(Ομιλία στην υποδοχή του Κυριάκου Χαραλαμπίδη
ως αντεπιστέλλοντος μέλους της Ακαδημίας Αθηνών, 10.12.2013)*

«Η γνώμη μου είναι ότι η υψηλή αισθητική αξία της ποίησης του Χαραλαμπίδη τον αναδεικνύει σε έναν από τους σημαντικότερους Έλληνες ποιητές της μεταπολεμικής και της μεταπολιτευτικής περιόδου. [...] Προσδιορίζω την ποίηση του Χαραλαμπίδη ως εθνική και τον ίδιο, αντιστοίχως, ως εθνικό ποιητή χρησιμοποιώντας τους όρους τυπολογικά. Στην ποίησή του διακρίνω μian έγκυρη και κυρίως εκσυγχρονισμένη, διακριτή από το παρελθόν, εκδοχή βασικών γνωρισμάτων που προσδιόριζαν τον τύπο του εθνικού ποιητή στην παλαιότερη ελληνική ποίηση. Τα διακριτικά γνωρίσματα της ποίησης του Χαραλαμπίδη, όπως τα θέματά της, η σχέση της με τη λογοτεχνική παράδοση, το γλωσσικό ήθος της, η προβολή ηθικών αιτημάτων, απορρέουν άμεσα ή συνδέονται με την ιδιότητα του εθνικού ποιητή, αλλά και την πρόθεση να λειτουργήσει ως τέτοιος [...]. Εν κατακλείδι, ο Κυριάκος Χαραλαμπίδης εξακολουθεί να γράφει, με βαθιά γνώση και αφομοιωμένη αξιοποίηση της ελληνικής λογοτεχνικής παράδοσης, με ενεργή ιστορική συνείδηση και ηθική εγρήγορση, με σπάνια γλωσσική ευαισθησία και με πρωτότυπο ποιητικό ρήμα, εθνική ποίηση, ενώ οι άλλοι, άξιοι λόγου, σύγχρονοί του Έλληνες ποιητές δεν πράττουν κάτι ανάλογο. Η διαπίστωση είναι κρίσιμη, επειδή η ποίηση του Χαραλαμπίδη θέτει το ερώτημα αν μπορεί να υπάρξει μια εκσυγχρονισμένη εκδοχή του τύπου του εθνικού ποιητή σήμερα, δηλαδή σε μια εποχή και σε έναν τόπο όπου αυτό το μοντέλο έχει καταστεί προ πολλού ποιητικά ανενεργό και ιδεολογικά ύποπτο ή και επιλήψιμο. Η γνώμη μου είναι ότι τη θετική απάντηση στο παραπάνω ερώτημα την δίνει η ίδια η ποίηση του Χαραλαμπίδη με την ειδοποιό διαφορά και το αισθητικό κύρος της».

*Ευριπίδης Γαραντούδης
(Ομιλία στην τελετή αναγόρευσης του Κυριάκου Χαραλαμπίδη
σε επίτιμο διδάκτορα του Τμήματος Φιλολογίας
του Πανεπιστημίου Αθηνών, 29.11.2013)*

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΣΕ ΑΥΤΟΤΕΛΗ ΒΙΒΛΙΑ:

- **ΑΓΓΛΙΚΑ**

«**Kyriakos Charalambides Poems**», Translated from Modern Greek by Kimon Friar, with a Preface by Theofanis Stavrou, Modern Greek Studies Yearbook, University of Minnesota, Minneapolis, Volume 10/11, 1995

Kyriakos Charalambides «**Dome**», Translated by John Milides, National Centre for Hellenic Studies and Research, La Trobe University, Australia 2002

Kyriakos Charalambides «**Selected Poems**», Translated from the Greek by Greg Delanty, Southword Editions, The Munster Literature Centre, European Capital of Culture, Cork 2005

Kyriakos Charalambides «**Myths and History, Selected Poems**», Selected and translated from the Greek by David Connolly, with an introduction by Theofanis Stavrou, A Nostos Book in collaboration with the Modern Greek Studies Program at the University of Minnesota, Minneapolis 2010

Kyriakos Charalambides «**Beyond History**», Translated by Thom Nairn and D.Zervanou, Dionysia Press, Edinburgh 2010

- **ΓΑΛΛΙΚΑ**

Kyriakos Charalambidis «**Méthistoria**», Trad. par Andreas Chatzisavas et Françoise Becker, Michel Blanc, Françoise Gabenisch – Nancy, Institut d’Etudes Néohelleniques, Éditions Praxandre, Besançon, 2007

Kyriakos Charalambidis «**Tholos**», Trad. par Andreas Chatzisavas, Éditions Praxandre, Besançon 2010

- **ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ**

Kyriakos Charalambidis, Kostas Mondis, Vassilis Michailidis «**Hier, wo das Wunder noch wirkt – Stationen der zyprischen Dichtung**», Übertragen und mit einem Nachwort versehen von Hans Eideneier, Romiosini Verlag, Köln 2000

«**Kyriakos Charalambidis – Zypern Literarisch**», Ausgabe hochroth Verlag Perleberg Berlin 2010

- **ΣΟΥΗΔΙΚΑ**

Kyriakos Charalambidis «**Ordens tyranni och andra dikter**», Tolkning: Anna Maria Gull, Atlantis, Stockholm 2008

- **ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΑ**

ΚΙΡΙΑΚΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΒΙΔΙΣ «**БРЕГЪТ НА АХЕЙЦИТЕ**»,

ИЗБРАНА ПОЕЗИЯ, Превод от сръцки: Кирил Топалов, Академия за балкаиска цивилизация, София 2010

- **ΑΛΒΑΝΙΚΑ**

Qiriakos Haralambidhis «**Vdekja e Sarpidonës – poezi**», Përktheu nga greqishtja Nico Kacalidha, Tiranë 2010